

управління, складності та ефективності прийняття власниками управлінських рішень, можливостей їх впливу на діяльність підприємств; частоти та особливостей виникнення корпоративних конфліктів.

3. Оцінка і аналіз. На даному етапі необхідним є співставлення визначених показників на різних підприємствах, їх аналіз та формування висновків щодо доцільності співпраці з підприємством.

4. Розповсюдження інформації. Інформація необхідна в основному для потенційних інвесторів при прийнятті рішення про доцільність покупки акцій підприємства, а також для служби безпеки підприємства для прийняття рішень про вплив корпоративних конфліктів власників на результати діяльності підприємства. Інформація може бути отримана зі звітності підприємства та для зручності аналізу трансформована у відповідні аналітичні таблиці залежно від цілей аналізу та необхідних показників.

5. Використання інформації. Результати аналізу доцільно застосовувати при розробці стратегії розвитку підприємства, а також для вирішення питань оперативного управління підприємством та управління його фінансово-економічною безпекою.

Моніторинг власників дозволить керівникам служби безпеки своєчасно виявляти можливі конфлікти та факти зловживання власниками своїми правами та можливостями стосовно прийняття управлінських рішень, що сприятиме забезпеченню стабільного та ефективного функціонування підприємств у довгостроковій перспективі та підвищить їх інвестиційну привабливість.

Список використаної літератури:

1. World Economic Forum [Electronic resource]. – Available from: <http://www.weforum.org>
2. Кужелев М. Корпоративний контроль інсайдерської ренти: теоретичні та методологічні аспекти // М. Кужелев / Економіка. – №4 (118). – 2012. – С. 44-48
3. Шкодін Я.В. Проблеми корпоративного управління в Україні // Я.В. Шкодін / Бізнес-Інформ. – №9. – 2012. – С. 297-300.

ДІАГНОСТИКА ЗАГРОЗ, НЕБЕЗПЕК ТА РИЗИКІВ У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Ілляшенко О. В., д-р екон. наук, доцент, Шкарупета О. О., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В сучасних економічних умовах надзвичайно актуальною є своєчасна, повна, об'єктивна та оперативна діагностика загроз, небезпек та ризиків у фінансово-економічній діяльності підприємства. Більшість економічних негараздів сьогодення фіксуватимуться за допомогою діагностичних процедур, проявляючись у контролі та оцінюванні коливань показників-індикаторів або критеріїв ефективності діяльності підприємства.

Вивчення та аналізування літературних джерел дало змогу встановити: чим краще здійснено контроль загроз, небезпек та ризиків у фінансово-економічній діяльності підприємства, тим більше є шансів на точність та об'єктивність результатів діагностики її рівня.

Питання, що стосуються змісту діагностики, переліку об'єктів дослідження, методології узагальнення отриманих результатів розглядалися в працях А. А. Беляєва, О. С. Вартанова, В. А. Верби, М. М. Глазова, А. Е. Воронкової, О. О. Гетьман, А. П. Градова, Л. А. Костирко, А. І. Муравйова, Н. В. Родіонової, Т. І. Решетняк, І. Д. Фаріон, Г. О. Швиданенка та інших. Слід відмітити розбіжність та неоднозначність в думках вчених відносно даного питання і, як наслідок, появу численної кількості підходів і методик.

Дослідження особливостей управління фінансово-економічною безпекою підприємства, як цілеспрямованого процесу, що направлений на досягнення мети та нерозривно пов'язаний з інформацією, яка відображає внутрішню і зовнішню середовища функціонування підприємства, результати діяльності, потребує розмежування понять «загроза» та «небезпека», оскільки поняття «економічна безпека підприємства» пов'язане із захищеністю від загроз. Дослідження показали, що поняття «загроза» є близьким по суті та рівнем впливу на об'єкт загрози до поняття «небезпека». Рівень фінансово-економічної безпеки характеризує здатність підприємства протистояти її загрозам або ж усувати збитки від негативних впливів на різні аспекти безпеки. Під «загрозою» фінансово-економічній безпеці слід розуміти реальні або потенційні дії юридичних чи фізичних осіб, які порушують стан захищеності суб'єкта підприємницької діяльності та здатні призвести до припинення його діяльності або до фінансових втрат [1].

В економічній літературі разом із поняттям «загроза» використовують такі поняття, як «небезпека» та «ризик», які є досить близькими за змістом.

Під безпекою на рівні підприємства потрібно розуміти об'єктивно наявну можливість негативного впливу на його функціонування, внаслідок чого йому може бути заподіяна шкода, яка може призвести до кризового стану [2].

Дж. М. Кейнс трактує ризик як частину вартості, яка пов'язана з можливими втратами, викликаними непередбаченою зміною ринкових цін, надмірним спрацюванням устаткування або руйнівних наслідків катастроф. Ризик є об'єктивною характеристикою діяльності підприємства, яка супроводжує будь-які управлінські рішення в умовах невизначеності та вимірюється ймовірністю неотримання очікуваних результатів. Тобто, результати ризикованих рішень неможна ототожнювати із безпекою або загрозою діяльності підприємства, дія яких викликає погіршення стану підприємства [3].

Отже, загрози та ризики для підприємства носять постійний характер із різним рівнем, а безпека виникає лише за умов досягнення цього рівня критичного значення.

Таким чином, узагальнюючи вищесказане, можливо сформувати спільні та відмінні риси загрози, небезпеки та ризику (табл. 1).

Таблиця 1 – Спільні та відмінні риси загрози, небезпеки та ризику

Ознака	Загроза	Небезпека	Ризик
змістова форма	причини, умови, події, явища, які викликають небажаний стан підприємства з певним рівнем ймовірності		математично виражена ймовірність неотримання очікуваних результатів
наслідки	перешкода цілям та завданням суб'єктів господарювання в результаті дії негативних внутрішніх або зовнішніх факторів	руйнівний вплив на діяльність підприємства	в результаті ризикованих управлінських рішень може бути досягнуто очікуваних результатів або підприємство може зазнати втрат
виникнення на підприємствах	постійно супроводжують підприємницьку діяльність	виникають у випадку досягнення рівня ризику критичного значення	постійно супроводжують підприємницьку діяльність
вимір	втрата ресурсів		ймовірність настання негативної події
причина виникнення	функціонування підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища		
заходи протидії	управління безпекою підприємств	превентивні антикризові дії	ризик-менеджмент

Таким чином, дослідження сутності загроз, їх відмінностей та спільних рис із небезпеками та ризиками дозволяють сформувати базу для діагностування негативних впливів від етапу виникнення до подолання. Система відстеження та оцінка характерних ознак загроз, їх динаміка та склад, є необхідним завданням керівництва: безперервний процес визначення ранніх ознак загроз дозволяє вчасно реагувати на негативні тенденції, при цьому запобігаючи поширенню їх впливу на діяльність підприємства або, за відсутності можливості запобігання, «пом'якшуючи» їх негативну дію.

Таким чином, можна виокремити певні відмінності у змістовному наповненні понять «загроза», «небезпека» та «ризик»; загроза – причини, явища, події, умови, які можуть перешкоджати досягненню цілей та завдань суб'єктів господарювання; небезпека – це конкретна форма прояву загрози, руйнівний вплив якої на діяльність підприємства є цілком усвідомленим та безсуперечним; а ризик є об'єктивною характеристикою діяльності підприємства, яка супроводжує будь-які управлінські рішення в умовах невизначеності та вимірюється ймовірністю неотримання очікуваних результатів.

Список використаної літератури

1. Економічна безпека суб'єктів підприємництва. Навч. посіб. / За заг. ред. проф. М.І. Зубка. К., 2012. 226 с.
2. Коломієць Г.М., Ю.Г. Гузненков. Категорія «ризик» в дискусії сучасної економічної теорії / Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Економічна серія. 2010. № 921
3. Хома І. Б. Структурно-функціональна діагностика рівня економічної безпеки. Монографія. Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010.

БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Шкробінь Р. П., аспірант, Харківський національний економічний університет імені С.Кузнеця, м. Харків

Ускладнення та динамізм зовнішнього середовища, техніко-технологічні та ринкові зміни, кризові явища, загострення конкуренції вимагають від підприємств відповідної моделі поведінки через реалізацію інновацій у продуктах та послугах, ключових бізнес-процесах. Тому важливими є становлення й реалізація принципово нової безпекоорієнтованої системи управління інноваційним розвитком підприємства – активного пошуку, забезпечення стійкості та надійності бізнес-процесів, створення та ефективного використання стратегічних можливостей та здатностей на засадах адекватної методологічної бази - нових концептуальних ідей, організаційних знань, стратегічних підходів, інформаційно-аналітичного інструментарію.

Враховуючи той факт, що інновації підприємства виступають як технологічні, організаційно-структурні зміни у виробництві продукції та послугах, необхідним є визначення підходу та методичного забезпечення, що дозволять успішно розробляти та реалізовувати зазначені типи змін за рахунок дії механізмів безпеки стратегій інноваційного розвитку.

Вирішенню безпекового аспекту проблем щодо стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємств присвячено наукові праці таких провідних вчених: І. Ансоффа, В. М. Гейця, Дж. Гоуса, А. П. Градова, М. Джонсона, С.Ентоні, С. М. Ілляшенка, М. О. Кизима, Г.В. Козаченко, О. Є. Кузьміна, Т. Лівіта, О.М. Ляшенко, А. Мейера, І.П. Мігус, А.П. Наливайка, Е. Олтмана, І.П. Отенко, Дж. Синфілда, Р. Холла, С. В. Філіппової, Й. Шумпетера. Дослідники розглядають сучасні концепції, передумови, методи та моделі управління економічною безпекою в процесах інноваційної діяльності підприємств. Однак, слід підкреслити, що економічні умови функціонування вітчизняних підприємств швидко змінюються та суттєво відрізняються від міжнародної практики, тому постає необхідність оновлення існуючих підходів та методів, теоретичних та методичних положень з метою їх застосування для забезпечення безпеки та активізації розвитку вітчизняних підприємств.